

Чернявська А.О.

студентка,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

МЕТА І ЗМІСТ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку суспільство набуває все більшої мобільності. Для того, щоби встигнути за прогресом, необхідно модернізувати зміст освіти, викладачам слід шукати нові методи, які допоможуть розвинути креативність особистості молодого фахівця. Генерувати нові ідеї, розв'язувати творчі завдання – це ті виклики, з якими після випуску зустрічається кожен студент вже у професійній сфері.

Українські університети мають стати відкритим творчим простором, де студенти поряд із художніми професійними навичками отримують знання про методики, за допомогою яких можна розвивати творче мислення. Саме під час університетського навчання необхідно починати розвивати свої творчі здібності, виробляти звичку сумніватися, знаходитись у постійному пошуку, вміти зібратися і виконувати будь-які завдання незалежно від натхнення. Розвиток креативності як однієї з ключових компетентностей на початок XXI століття декларують всі передові заклади вищої освіти. Концепція розвитку креативності у студентів закладена як один із принципів Болонського процесу [1].

Зклади вищої освіти протягом свого існування завжди збирали коло себе прогресивних, творчих, інтелігентних людей. Запити XXI століття ще вищі, заклади освіти мають стати центрами креативної, творчої студентської спільноти, де викладачі разом зі студентами займаються генеруванням нових ідей. Згідно з Лісабонської декларації [3], яка була підтримана й Україною у 2010 році, основна мета європейських університетів – удосконалення і реорганізація змісту освіти, що би сприяв розвитку атмосфери творчості та інновацій.

Заявлена проблема шикоро досліджується рядом зарубіжних науковців і практиків. Так, у загальновідомих працях Р. Флорида [5] представлено аналіз особливостей розвитку творчого мислення особистості як процесу творення нового, найвищої форми її самостійної

діяльності. У роботах Дж. Фостера [6] знаходимо ґрунтовний аналіз категорії творчої активності особистості як готовності до творчої самореалізації, інтересу та прагнення до неї, сформованості основ індивідуального стилю творчої діяльності. У працях Н. Леонард [2], Г. Емброуз [2] практичні рекомендації, конкретні методи та форми, які дозволяють творчо розвивати особистість майбутнього фахівця з образотворчого мистецтва та дизайну. Проте проблема формування креативності у студентів закладів вищої художньої освіти як фактору мотивації до професійного розвитку та саморозвитку залишилася й досі недостатньо розкритою увагою дослідників і практиків й залишає нішу для великої кількості питань.

Метою статті є дослідження інноваційних підходів до розвитку креативного мислення майбутніх фахівців з образотворчого мистецтва в системі їх професійної підготовки у вищих художніх навчальних закладах. Креативне мислення нами розглядається як фактор забезпечення мотивації студентів до навчання та розвитку їх творчих домагань. Методи розвитку креативного мислення забезпечують формування стійких мотивів творчої діяльності студентів, уміння виявити суть творчої проблеми, самостійно її вирішити, стимулюють появу в них оригінальних пластичних ідей і художніх образів. Досягнення мети передбачає вирішення цілого комплексу проблем, зокрема, переконання у функціональному підході до вивчення та аналізу творчості, формування багатоваріантного погляду на мистецтво, що, безперечно, активізує пошуки найбільш оптимальних варіантів дій на сучасному етапі.

Як зазначав Річард Флорида [5], шлях до креативності лежить через реалізацію трьох «Т»: технологія, талант і толерантність. Відповідно до цього припущення заклади вищої освіти – основні центри розвитку креативної молоді у країні.

Метою формування креативності є розвинути творчі здібності студента, що характеризуються готовністю створювати принципово нові ідеї, вмінно критично ставитись до продуктів своєї діяльності, не зупинятись на традиційних, усталених схемах мислення під час розв'язання творчих задач.

Зміст розвитку креативності у студентів:

– ознайомлення студентів з інноваційними методиками для розвитку творчого мислення;

– «пробудження» творчого мислення у студентів через виконання необхідних вправ;

– навчання керуванню творчим процесом, незалежно від натхнення;

– вміння звільнитися від творчих бар'єрів, що заважають продукувати нові, нестандартні ідеї.

Такі предмети як композиція, кольорознавство, декоративно-прикладне мистецтво, художнє конструювання мають на меті як розвиток спеціальних навичок, так і розвиток креативності. Наприклад, завдання з художньо-прикладної графіки щодо ілюстрування книжок, під час виконання якого студент ознайомлюється з елементами книги, а після цього підбирає матеріал для ілюстрування і розробляє власну концепцію: всі елементи, кольорове рішення, навіть вибір матеріалів, за допомогою яких буде реалізоване це завдання.

Творчі завдання є і у програмі зі скульптури, наприклад, виконання гострохарактерної маски. Студент має сам відібрати цікавого персонажа, дослідити, як треба загострити риси обличчя людини, щоби передати необхідний емоційний стан та елементи, які можуть підкреслити експресію образу.

Завдання з художнього конструювання також мають на меті розвиток творчого мислення студентів, зокрема, завдання з біоніки. Студентам, наприклад, пропонують перетворити біологічні форми на предмети інтер'єру або речі з побуту. Завдання суто творче, адже необхідно побачити і зіставити предмети і біологічні форми.

Розвиток креативності можливий тільки при систематичному виконанні подібних вправ і завдань. Для того, щоби навчитись творити мистецтво необхідно навчитись серед нього жити. Мова художника – чуттєва, сповнена особистих переживань. Займаючись мистецтвом, ми поринаємо у власний досвід, черпаємо звідти образи. Ці прості завдання з пробудження своєї правої (творчої) півкулі рекомендуємо виконувати всім, як студентам, так і викладачам на постійній основі та вже самостійно оцінити результат.

Скетчбук – це записна книжка кожного художника. Приклади можливих тем для ведення скетчбуків: ілюстровані цитати, автопортрети, улюблені фільми, анімалістка, подорожі, мода, машини, жінки у творах мистецтва та інші.

Цікаві та креативні роботи у скетчбуці демонструє сучасний художник ілюстратор Крістоф Німан. Ми можемо бачити, як невеликі замальовки перетворюються на креативні ілюстрації з певною ідеєю.

У книзі «Скетчі за тиждень» [4] К. Німан, зокрема, пропонує вправи на вміння бачити незвичайне у звичайних речах, натяки на форму або сюжет. Він йде у своїх ідеях йде далі, більшість його повноцінних ілюстрацій – це і є асоціації.

Чудовий спосіб освіжити процес генерування ідей – вийти надвір. У книзі Джека Фостера «Звідки беруться ідеї» стверджується: «Розважайтеся, навчіться знову мислити як дитина, відкрийте серце новим можливостям» [6, с. 105]. Досягнути цього можливо використовуючи метод дрейфу як «рух у певному середовищі без чіткого бачення мети» [6, с. 125].

Методика Едварда де Боно «Шість капелюхів мислення» дає змогу підійти до проблеми креативності з різних боків [2]. Його методика допомагає зосередитися і генерувати ідеї цілеспрямовано, за конкретною схемою. Шість метафоричних «капелюхів» представлено різними кольорами, кожен з яких позначає відмінний процес мислення. Можливо застосовувати ці процеси послідовно, щоби отримати повне уявлення про предмет, або вибірково, щоб змінити курс мислення. Коли звикаєш дивитись на завдання з різних сторін, вже неможливо кидатись на першу ліпшу ідею.

Отже, предмети образотворчого циклу спрямовані на розвиток професійних компетентностей, у перелік яких входить і креативність. Розвиток креативності у студентів – вкрай важлива складова навчання і самоосвіти студента, що допоможе розвинути фахові навички, які можливо використовувати у різних сферах життя. Систематизовані вітчизняні та зарубіжні методики розвитку креативної компетентності, зокрема, ведення скетчбуку, вправи на асоціації, метод дрейфу, метод паралельного мислення, протестовані успішними художниками, ілюстраторами, скульпторами, які своїми роботами доводять, що креативність як властивість творчої особистості необхідно й можливо ефективно розвивати.

Список використаних джерел:

1. Болонська конференція. Вікіпедія вільна енциклопедія : веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Болонська_конвенція#Україна_як_учасник_Болонського_процесу (дата звернення: 21.11.2020).

2. Леонард Н., Емброуз Г. Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей : серія «Креативна кар'єра» Київ : ArtHuss, 2019. 192 с.

3. Лиссабонская декларация. Университеты Европы после 2010 года: многообразие при единстве целей. European University Association : веб-сайт. URL: <https://eua.eu> (дата звернення: 21.11.2020).

4. Ниманн К. Скетчи по воскресеньям. Как несерьезные эксперименты вырастают в крутые идеи и меняют нашу жизнь навсегда. Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2017. 272 с.

5. Флорида Р. Homo Creativus. Як новий клас завойовує світ : монографія. Київ : «Наш формат», 2018. 432 с.

6. Фостер Дж. Откуда берутся идеи : 2-е изд. доп. Минск : Попурі, 2009. 192 с.

Шарига А.О.

студентка,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТИЛІЗУВАТИ ПОРТРЕТНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

Роль стилізації як художнього методу в мистецтві останнім часом зросла, оскільки збільшилася потреба людей у стилістично цілісному, естетично значущому навколишньому середовищі. Сьогодні стилізація розглядається більш широко, не лише як свідоме наслідування стилю, але і як художнє відтворення тієї чи іншої епохи в її власних засобах вираження з усіма характерними подробицями і дрібницями. Це особливий спосіб створення дуже своєрідної естетичної ілюзії, заснованої на уважному вивченні та розрахованому наслідуванні, чутливість до індивідуальних особливостей часу, а не до нормативного стилю взагалі.

Стилiзацiї як навчально-педагогiчна проблема завжди була в центрі уваги дослідників методики навчання студентів образотворчого мистецтва у закладах вищої освіти. Методи та прийоми стилізації досліджувалися в науково-педагогічних і навчально-методичних працях В. Устіна, М. Яковлева, К. Далгдіяна, Т. Костенко, Р. Паранюшкіна, О. Чернишова [3], М. Яремківа та інших авторів.

Стилiзацiя – у мистецтві й лiтературi свiдоме наслідування формальних прикмет якогось стилю. У мистецтві можна стилізувати під